

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för arbetsrätt och
arbetsmiljö

LOs remissvar angående EU-kommissionens förslag till förordning om E-formulär

Arbetslivskriminaliteten är ett växande samhällsproblem på svensk arbetsmarknad och har allvarliga konsekvenser för arbetstagare, välfärden och för de företag som vill göra rätt för sig, som riskeras att konkurreras ut. Arbetet mot arbetslivskriminaliteten beskrivs också i regeringens nationella strategi mot organiserad brottslighet¹ och omnämns i regeringens nationella säkerhetsstrategi².

För LO är frågan om arbetslivskriminalitet högt prioriterad. LO-förbundens medlemmar är verksamma i de branscher som är mest drabbade.³

LO vill även inledningsvis poängtera att utstationerade arbetstagare är en av de grupper som har högst risk att utsättas för arbetslivskriminalitet.⁴ Därför är frågan om förändringar av utstationeringsregistret och möjligheter till kontroll av utstationering mycket viktigt för arbetet med att motverka arbetslivskriminalitet. Det behövs goda kontrollmöjligheter för både fackförbund och myndigheter för att motverka missbruk och kriminalitet.

Utstationeringsdirektivet ger i dag medlemsstaterna möjlighet att införa en föranmälan för företag som ska utstationera arbetstagare till landet. Det finns en viss frihet för medlemsländerna att införa de regler som de anser vara nödvändiga för att det ska kunna kontrolleras att de utstationerande arbetsgivarna följer lagen.

Den ordning för föranmälan som kommissionen nu föreslår, genom ett e-formulär, innebär att ett minimum av uppgifter ska ingå i en anmälan.

¹ Regeringens skrivelser 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft - en nationell strategi mot organiserad brottslighet

² Regeringens skrivelse 2023/24:163 Nationell säkerhetsstrategi

³ Se exempelvis Ekobrottsmyndigheten (2024) Förebygg arbetslivskriminalitet genom upphandling och Arbetsmiljöverket m.fl. 2021 Lägesbild 2021 - För det myndighetsgemensamma arbetet mot fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet

⁴ Arbetslivskriminalitet - arbetet i Sverige, en bedömning av omfattningen, lärdomar från Danmark och Finland (SOU 2023:8)

Vilka uppgifter som ska anges i formuläret bestäms av kommissionen. Det är inte tillåtet för en medlemsstat som använder tjänsten e-formulär att lägga till egna krav, trots att utstationeringsdirektivet ger den möjligheten. EU:s medlemsländer behöver dock inte använda sig av det föreslagna digitaliserade anmälningssystemet. Men gör landet det, måste det följa den mall som kommissionen har tagit fram.

LO ifrågasätter om det är rimligt att ta fram ett elektroniskt rapporteringssystem som är snävare än den ram som sätts enligt utstationeringsdirektivet när det gäller möjlighet att ställa krav i en föranmälan. Om kommissionen vill införa en elektronisk anmälan för utstationering borde den utformas i enlighet med utstationeringsdirektivet och ge medlemsstaterna möjlighet att ta in de uppgifter som de anser behövs. Utan den möjligheten är det svårt att se att det föreslagna systemet skulle vara attraktivt att använda för någon av de medlemsstater som är mottagare av utstationerad arbetskraft. Det kan också ifrågasättas att regleringen om ett e-register indirekt minskar det handlingsutrymme medlemsstaterna har givits i utstationeringsdirektivet.

Bakgrunden till EU-kommissionens förslag är att förenkla hanteringen av anmälan om utstationering för de utstationerade företagen. Kommissionen vill minska de administrativa kostnaderna för företag som utstationerar arbetstagare. Kommissionen tycks mena att ett förenklat rapporteringsförfarande kommer göra det enklare för företagen att göra rätt och därmed, på ett sätt som inte förklaras närmare, förbättra möjligheten för medlemsstaterna att se till att de utstationerade företagen följer reglerna.

Förslagets enda fokus är alltså att minska regelbördan för företag. Detta är ett stort problem. Utstationerade arbetstagare är som nämnts en mycket utsatt grupp på arbetsmarknaden och de är ofta föremål för arbetslivskriminalitet, som i sig är ett växande problem på svensk arbetsmarknad. Förslagen borde därför ha analyserats både i förhållande till möjligheten att säkra de utstationerade arbetstagarnas villkor samt att förebygga arbetslivskriminalitet. En viktig åtgärd mot arbetslivskriminaliteten är nämligen att både myndigheter och fackliga företrädare kan utföra adekvata kontroller. Då behövs ett väl fungerande utstationeringsregistret med adekvata och korrekta uppgifter.

Transportarbetarförbundets erfarenheter från transportbranschen, där ett liknande system för rapportering av utstationeringar kopplat till IMI-registret redan används när det gäller cabotage, är att systemet inte fungerar alls. Det är svårare att få tillgång till uppgifter ur IMI-registret än ur Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister.

Det är också svårt att ur IMI-registret få uppgift om vilka arbetstagare hos ett utstationerande bolag som faktiskt är utstationerade till Sverige.

En rimlig utgångspunkt hade därför också varit att utvärdera anmälningssystemet i transportbranschen för att ta del av de erfarenheter som gjorts av detta, innan kommissionen föreslår ett motsvarande register för hela arbetsmarknaden.

LO befarar därför att det föreslagna systemet gör att det, i de länder det kommer användas, blir svårare för både myndigheter och fackliga organisationer att kontrollera att de utstationerade företagen följer regelverket. Detta kan i förlängningen öka den arbetslivsrelaterade brottsligheten och sätta de utstationerade arbetstagarna i en ännu svagare position.

Kommissionens föreslår att e-formuläret ska regleras i en förordning, eftersom IMI-systemet reglerats genom en sådan rättsakt. En förordning blir normalt direkt bindande för EU:s medlemsländer. I det här fallet föreslås emellertid att det ska vara frivilligt för medlemsstaterna att använda sig av systemet, vilket är lite motsägelsefullt givet regleringsformen. När en frivillig reglering föreslås används normalt en rekommendation. Det kan ifrågasättas om inte det är rimligt även i detta fall.

I förordningen förslås också regleras att medlemsstaterna under vissa förutsättningar har möjlighet att tillåta att arbetsmarknadens parter får del av informationen i IMI-systemet. Det finns dock ingen öppning från att tillåta parterna att använda systemet. I länder där facken ansvarar för tillsynen av arbetsmarknaden anser LO att det är nödvändigt att facken också kan använda sig direkt av IMI-systemet för att ta del av upplysningar från e-registret om utstationering.

Avslutningsvis, det finns alltid en risk att frivilliga lösningar på sikt förslås bli bindande för alla medlemsländer. LO vill därför också skicka med synpunkten att det är viktigt att Sverige, även om man inte avser använda den föreslagna rapporteringslösning, verkar för att registret utformas på ett sätt som överensstämmer med utstationeringsdirektivet och som förstärker snarare än försvagar möjligheterna till kontroll och efterlevnad.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Johan Lindholm

Hanna Björknäs
Handläggare